

Beslut 2022-02-24

Länsstyrelsen
Stockholm

Naturreservatet Kursöskogen Södra

Norrtälje kommun

Innehållsförteckning

Beslut om bildande av naturreservatet Kursöskogen Södra i Norrtälje kommun

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta

Bilaga 2. Skötselplan

Bilaga 3. Hur man överklagar

Beslut om bildande av naturreservatet Kursöskogen Södra i Norrtälje kommun

(3 bilagor)

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Kursöskogen Södra
Kommun	Norrtälje
Naturvårdsregister-ID	2056263
Socken	Edebo
Naturgeografisk region	Roslagens kust/skärgård (25a)
Läge	Kursöskogen ligger cirka 12 kilometer norr om Hallstavik, norr om Boda utmed Edebovikens västra strand.
Fastigheter	Berörd fastighet är Järsjö 3:26
Fastighetsägare	Enskild
Areal	Ca 1,9 hektar
Reservatsförvaltare	Länsstyrelsen i Stockholms län

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken beslutar Länsstyrelsen att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Naturreservatets namn ska vara Kursöskogen Södra.

Syftet med reservatet ska vara att bevara ett skogsområde med dess växt- och djurliv, att vårda och bevara områdets värdefulla naturmiljö samt att området ska vara tillgängligt för allmänhetens friluftsliv. Reservatet ska vara tillgängligt för friluftslivet på ett sätt som inte äventyrar naturvärdena. Vid eventuell konflikt mellan friluftsliv och hotade arter ska naturvårdens intressen ges företräde.

Syftet ska uppnås genom att:

- området undantas från skogsbruk, och att skogen i huvudsak får utvecklas under naturliga processer, med undantag för naturvårdande skötselåtgärder för att gynna enskilda träd samt åtgärder för att reducera förnans tjocklek (extensivt bete alternativt lätt naturvårdsbränning) för att gynna marks-vampar,

BESLUT**Datum**
2022-02-24**Beteckning**
511-5002-2016
0188-02-132

- det i området ej uppförs anläggningar eller genomförs andra exploateringsföretag, samt att
- området inte utsätts för ingrepp som påverkar hydrologin negativt.

Prioriterade bevarandevärden

Den biologiska mångfalden med de arter som är knutna till områdets naturmiljö med inslag av kalk i marken.

Den kalkpåverkade och örtrika barrskogen med dess förutsättningar att hysa arter, framförallt marksvampar, som är knutna till gammal skog med kontinuitet på mark med inslag av kalk.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdeskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. avverka eller skada träd och buskar eller utföra annan skoglig åtgärd,
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
3. gräva, spränga, schakta, dika, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning,
4. uppföra byggnad, mast, torn eller annan anläggning eller anordna upplag,
5. anlägga väg eller parkeringsplats,
6. dra fram mark-, vatten- eller luftledning,
7. kalka, använda kemiska bekämpningsmedel eller gödselmedel,
8. stödutfodra vilt, anlägga åtel,
9. införa växt- och djurarter som är främmande för området,
10. sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning,
11. utan länsstyrelsens tillstånd anlägga stig.

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

BESLUTDatum
2022-02-24Beteckning
511-5002-2016
0188-02-132**B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång**

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken förplikteras tåla följande anordningar och åtgärder för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser samt uppsättning av reservatsskyltar och övriga upplysningsskyltar,
2. naturvårdande skötselåtgärder i form av
  - * ringbarkning och eller fällning av träd för att gynna enstaka äldre träd, framförallt tall och asp, kvarlämnande av död ved,
  - * extensivt bete alternativt naturvårdsbränning (anmärkning med säkerhetsavstånd till bebyggelse), vid ev bete att stängsling genomförs,
3. anläggande av stig,
4. undersökningar av växt- och djurlivet och övriga naturförhållanden i reservatet,
5. åtgärder i syfte att begränsa och förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning av angripna granar, rotkapning av vindfällda granar samt barkning. Inga träd ska föras ut ur naturreservatet med undantag för eventuellt infört fångstvirke,
6. åtgärder i syfte att minska utbredning samt förebygga etablering och spridning av invasiva främmande arter,
7. fälla eller kapa träd som utgör risk för skada på människor eller egendom, åtgärdade träd lämnas inom naturreservatet.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. gräva, hacka, borra eller på annat sätt skada berg, jord eller sten,
2. fälla eller skada levande eller döda träd eller buskar,
3. skada vegetationen genom att gräva upp växter.

Ordningsföreskrifterna gäller allmänheten samt markägare och innehavare av särskild rätt med de undantag som anges under D.

BESLUT**Datum**
2022-02-24**Beteckning**
511-5002-2016
0188-02-132**D. Undantag från föreskrifterna**

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte gälla följande:

1. Reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får utföra de åtgärder som ska tillgodose syftet med naturreservatet och som anges i föreskrifterna B1 – B7,
2. Väghållaren, markägaren får underhålla befintlig väg och dess vägområde, träd som fallit över väg, får kapas och dras åt sidan
3. Innehavare av ledning får utföra normalt underhåll av befintlig ledningsgata samt övriga åtgärder som följer av befintliga ledningsrätter.

Ovanstående undantag gäller reservatsföreskrifterna. Länsstyrelsen erinrar om att oavsett undantag kan prövning enligt annan lagstiftning eller andra bestämmelser i miljöbalken erfordras.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Enligt 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna under C omedelbart även om de överklagas.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 2) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

I enlighet med 2 § andra stycket förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. är Länsstyrelsen i Stockholms län förvaltare i naturvårdshänseende för naturreservatet.

Upplysningar

I reservatet gäller också övriga bestämmelser till skydd för natur- och kulturmiljön. Bland dessa kan nämnas följande:

- Bestämmelserna i 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter om att hundar under tiden 1 mars - 20 augusti inte får löpa lösa i marker där det finns vilt. Under övrig tid ska hunden hållas under sådan tillsyn att den hindras från att förfölja vilt, när den inte används vid jakt.
- Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag. Vissa andra växt- och

BESLUT**Datum**
2022-02-24**Beteckning**
511-5002-2016
0188-02-132

djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).

- Terrängkörningsförbudet i terrängkörningslagen (1975:1313).
- Enligt kulturmiljölagen (1988:950) ska enskilda såväl som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.
- Förbudet mot nedskräpning enligt 15 kap. 26 § miljöbalken.

SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT**Beskrivning av området**

Naturreseptatet utgör den södra delen av det barrskogsklädda området Kursöskogen utmed Edebovikens nordvästra strand, norr om Ormöundet, där viken möter upp mot Galtfjärden. Skogen i reservatet är barrträdsdominerad med inslag av lövträd, knappt 2 hektar stor, på mark med inslag av kalk. Resterande del av Kursöskogen, norr om reservatet utgörs av skog med liknande kvaliteter. Områdets högsta delar ligger på cirka 10 – 15 meters höjd över havet. Det sluttar sedan svagt åt öster och väster. Skogen som till stora delar är mer än 120 år domineras av gran och tall med inslag av asp, björk och klibbal. I området finns få spår av sentida storskaliga skogsbruksåtgärder. I samband med stormen Alfrida år 2019, har träd vindfällts i området. Reservatets gränser utgörs av fastighetsgräns, beståndsgränser samt gräns mot kraftledningsgata och väg i öster. Av bilaga 1 framgår reservatets utsträckning.

Skogsmiljön är rik på strukturer i form av gammal gran och tall, samt inslag av stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier och fuktig till blöt mark mellan hållmarkspartier med senvuxna träd. Området ligger i en del av länet som har höga halter av kalk i marken.

Artfynden i Kursöskogen som helhet innefattar bland annat granticka (NT), gräns-ticka (NT) och kötticka (NT). Bland signalarterna kan nämnas skogsknipprot, tvåblad, knärot, nästrot, sårläka, grön sköldmossa och långflikmossa.

Området är upptaget i Nyckelbiotopsinventeringen som nyckelbiotop. Reservatet ligger i Stockholms skärgårds värdestrakt enligt den regionala strategin för formellt skydd av skog i Stockholms län.

Riksintressen

Med hänsyn till kust- och skärgårdsområdets samlade natur- och kulturvärden omfattas reservatet av riksintresse enligt 4 kap. 1-2 och 4 §§ miljöbalken.

Ärendets beredning

I samband med planer på avverkningar i en trakt med påtagligt inslag av kalk i marken samt förekomst av äldre skog inventerade Skogsstyrelsen området för att få kunskap om områdets skogliga naturvärden. Ett antal områden med höga skogliga naturvärden – nyckelbiotoper – identifierades. För en mindre del av område

BESLUT**Datum**
2022-02-24**Beteckning**
511-5002-2016
0188-02-132

med nyckelbiotoper planerades avverkning och för den delen har en överenskommelse om ersättning träffats under 2017 inför skydd av området.

Hela skogsområdet norr om reservatet – Kursöskogen – har höga naturvärden. För det området önskar markägarna i dagsläget ta eget ansvar varför reservat bildas endast för den mindre del där överenskommelse om ersättning har träffats. Länsstyrelsen är öppen för en fortsatt dialog kring området som helhet om förutsättningarna förändras.

Förslaget till beslut om naturreservat har sänts på remiss till markägaren, övriga sakägare och myndigheter i enlighet med 24–26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Naturvårdsverket har tillstyrkt att reservat bildas och betalt ersättning i enlighet med den överenskommelse som träffats.

Yttrande har kommit från Norrtälje kommun, Skogsstyrelsen och Vattenfall. Någon erinran mot att bilda naturreservatet har inte inkommit.

Norrtälje kommun bedömer att ett reservat är förenligt med kommunens gällande översiktsplan. Vattenfall Eldistribution har svarat att de har en luftledning i området och att restriktionerna inte får förhindra drift- och underhållsåtgärder och att de tolkar att förslaget undantag ger möjlighet till det. Länsstyrelsen har kompletterat beslut och skötselplan så att det framgår att den aktuella ledningen ligger utanför naturreservatet men att den går i reservatets östra gräns. Skogsstyrelsen ser positivt på att området får ett långsiktigt skydd.

Länsstyrelsens bedömning

Den varierande och av modernt storskaligt skogsbruk opåverkade naturskogen i området har höga naturvärden och hyser rödlistade arter och andra arter som pekar på områdets naturvärde. Skogsavverkning och annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden skulle äventyras. Med anledning av detta har Länsstyrelsen tagit upp frågan om bildande av naturreservat.

Förenlighet med hushållningsbestämmelser och översiktsplan

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan antagen december 2013 samt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Miljö kvalitetsmål

Skydd av områdets skog bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Levande skogar*, *Ett rikt växt- och djurliv* och *Begränsad klimatpåverkan*.

Intresseprövning

Vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att det för att skydda och bevara ovanstående

BESLUT**Datum**
2022-02-24**Beteckning**
511-5002-2016
0188-02-132

naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området med förordnande om föreskrifter för att skydda området, samt att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för att skydda områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Beslutet kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 3.

Beslutet har fattats av landshövding Sven-Erik Österberg med handläggare Ulf Birgersson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också miljödirektör Johanna Lindgren, samhällsbyggnadsdirektör Mathias Wahlsten och jurist Boel Persson deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kungörelse

Beslutet kungörs i ortstidning samt i Stockholms läns författningssamling.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/data-skydd.

Bilagor

1. Beslutslista
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Sändlista

Se nedan

Sändlistan är borttagen i denna version eftersom den innehåller personuppgifter

BESLUT

Datum
2022-02-24

Beteckning
511-5002-2016
0188-02-132

Enheten för landskap och naturskydd

Skötselplan för naturreservatet Kursöskogen Södra, Norrtälje kommun

Denna skötselplan har utarbetats inför bildandet av naturreservatet Kursöskogen Södra. Skötselplanen är en bilaga till beslutet och fastställs av Länsstyrelsen vid beslut om bildande av reservatet.

Beskrivning av området, reservatsföreskrifter och grunden för beslutet återfinns i reservatsbeslutet.

Naturtyper

Naturreservatet har delats in i följande naturtyper (tabell 1) enligt NMD (Nationella marktäckedata), som baseras på satellitdata.

Tabell 1. Naturtyper enligt NMD.

Naturtyp	Areal (ha)
Tallskog	0,1
Granskog	0,8
Barrblandskog	0,8
Temporärt ej skog*	0,2
* ska vara barrblandskog	0,2
Totalt	1,9

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet ska vara att bevara ett skogsområde med dess växt- och djurliv, att vårda och bevara områdets värdefulla naturmiljö samt att området ska vara tillgängligt för allmänhetens friluftsliv. Reservatet ska vara tillgängligt för friluftslivet på ett sätt som inte äventyrar naturvärdena. Vid eventuell konflikt mellan friluftsliv och hotade arter ska naturvårdens intressen ges företräde.

Mål med skötseln

Målet med skötseln är att bevara naturskogen i området och gynna växt- och djurarter som är knutna till naturskogsmiljön.

Naturvårdsåtgärder

Någon naturvårdsskötsel bedöms för närvarande i huvudsak inte vara aktuell i reservatet i någon större utsträckning. Mindre naturvårdande punktinsatser som till exempel ringbarkning och eller fällning av träd för att gynna enstaka äldre träd, framförallt tall och asp kan bli aktuella. Områdets värden är bland annat knutna till gammal barrskog på kalkrik mark varför eventuella skötselinsatser eller skyddsåtgärder görs med utgångspunkt i detta. Beslutet ger möjlighet till åtgärder

Datum
2022-02-24

Beteckning
511-5002-2016
0188-02-132 0188-02-
132

för att minska förnans mäktighet genom exempelvis bete, för att gynna marklevande svampar, om förutsättningarna på plats i övrigt så medger. Uppföljning av naturvärdena och skogstillståndet kan på sikt leda till att viss naturvårdande skötsel kan bli aktuell för att reservatets naturvärden ska bibehållas. Skötselplanen får i så fall ses över eller kompletteras.

Jakt, skogsbruk

Jakt är inte reglerad i reservatsföreskrifterna och bedrivs enligt gällande bestämmelser av jakträttsinnehavaren. Vid uttransport av fälld älg kan lättare älgdragare användas för körning i terräng. Körning bör ske så att markskador undviks.

Skogsbruk är förbjudet enligt reservatsföreskrifterna. Røjning av eventuella siktgator för jaktändamål är därmed inte tillåtet.

Informationsskyltar samt utmärkning av reservatets gräns

Information om reservatet och dess bestämmelser ska finnas på informationsskyltar som framställs enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Skyltar ska sättas upp på lämpliga platser vid reservatets gräns. Reservatet avgränsas i öster av kraftledning och väg, i norr av fastighetsgräns och i övrigt av beståndsgränser. Skogsstyrelsen har mätt in och snitslat aktuella gränssnitt. Gränsen kommer att markeras mer beständigt bla genom markering, målning, på träd och med stolpar i brytpunkter i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer.

Tillgänglighet, anordningar för besökare

Reservatet är tillgängligt för besökande allmänhet enligt allemansrätten. Reservatet är tillgängligt till fots. Några anordningar för besökare utöver enkel informationsskyltning planeras inte i området.

Naturvårdsförvaltningen

Länsstyrelsen i Stockholms län är förvaltare av reservatet. Det innebär ett övergripande ansvar för att syftet med reservatet uppnås och omfattar ansvar för bland annat naturvårdsåtgärder, informationstavlor och annan skyltning samt kontakt med markägare och andra berörda.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. Området kan övervakas av Länsstyrelsen eller av en särskilt anlitad naturbevakare. Anteckningar om naturvårdsförvaltning ska kontinuerligt föras av Länsstyrelsen eller uppdragstagaren.

Dokumentation

Dokumentation av reservatet bör göras för att möjliggöra uppföljning. Dokumentationen bör omfatta skogstillstånd, kryptogamfloran och insektsfaunan.

Ekonomisk plan för naturvårdsförvaltningen

Finansiering av naturvårdsförvaltningen sker genom Naturvårdsverkets anslag för skötsel av naturvårdsobjekt m.m. Förvaltningskostnaderna utgörs av gränsmarkering, informationsskyltning, tillsyn samt dokumentation.

Hur man överklagar hos regeringen, Miljödepartementet

Var ska beslutet överklagas

Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas till **regeringen, Miljödepartementet**.

Hur man utformar sitt överklagande m.m.

I skrivelsen ska du

- tala om vilket beslut du överklagar, t.ex. genom att ange ärendets nummer (diarienumret)
- redogöra för hur du anser att beslutet ska ändras.

Du bör också redogöra för varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Du kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt dig.

Behöver du veta mer om hur du ska gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.

Övriga handlingar

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din ståndpunkt, så bör du skicka med det.

Var inlämnas överklagandet

Din skrivelse ska inlämnas/skickas **till Länsstyrelsen** och inte till regeringen, Miljödepartementet.

Tid för överklagande

Länsstyrelsen måste ha fått din skrivelse **inom tre veckor** från den dag **beslutet kungjorts i ortstidning***, annars kan ditt överklagande inte tas upp.

Underteckna överklagandet

Din skrivelse ska undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress och telefonnummer.

* Införd i	Dagens Nyheter	2022-03-16
	Svenska Dagbladet	2022-03-16
	Norrtelje tidning	2022-03-16

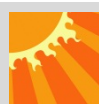

Knärot, en lågväxt orkidé i området .
Foto: Länsstyrelsen, augusti 2021.

Riksdagen har antagit 16 miljö kvalitetsmål som definierar det miljö tillstånd som Sveriges miljö arbete ska sikta mot. Miljö kvalitetsmålen definierar den miljö mässiga dimensionen av Agenda 2030 i Sverige och har därför må låret 2030. Undantaget är Begränsad klimat påverkan som har må låret 2045

Naturresevatet bidrar till att uppfylla tre miljö kvalitetsmål

Begränsad klimatpåverkan

Frisk luft

Bara naturlig försurning

Giffri miljö

Skyddande ozonskikt

Säker strålmiljö

Ingen övergödning

Levande sjöar och vattendrag

Grundvatten av god kvalitet

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Myllrande våtmarker

Levande skogar

Ett rikt odlingslandskap

Storslagen fjällmiljö

God bebyggd miljö

Ett rikt växt- och djurliv

Kontakt

Mer information kan du få av Länsstyrelsens enhet för landskap och naturskydd.
Tfn: 010-223 10 00.
Beslutet finns också att läsa på vår webbplats,
www.lansstyrelsen.se/stockholm.

Adress

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm
Besöksadress: Regeringsgatan 66